

Huvudman

Region Gotland
regiongotland@gotland.se

Beslut

Datum 2024-12-12

Dnr SI 2024:5640

Sida 1 (22)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Klinteskolan i Gotlands kommun.

Beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Region Gotland att vid vite av 2 000 000 kronor senast **den 6 maj 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet samt frånvaro. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Region Gotland inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet, därtill kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande vid vite gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. **Beslutet om föreläggande vid vite får enligt 28 kap. 2 § skollagen överklagas, se bilagan.**

Region Gotland ska vidta följande åtgärder

Garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd

1. Rektorn ska genomföra en uppföljning och analys av lärarnas och elevhälsans arbete med stöd, vilken ska omfatta följande.
 - Genomförande av samråd med personal med specialpedagogisk kompetens enligt 3 kap. 4 a § skollagen vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 § skollagen.
 - Lärarnas behov av kompetensutveckling avseende digitala hjälpmedel för genomförande av stöd i form av extra anpassningar.
 - Arbetet med utredning av elevers behov av särskilt stöd.
 - Genomförande av specialpedagogiska insatser för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd.

Detta arbete ska dokumenteras. Inkom med en redogörelse för uppföljningen, analysen och eventuella beslut om åtgärder. (2 kap. 10 och 34 §§, 3 kap. 4, 4 a, 5 och 7 §§ och 4 kap. 4 § skollagen, förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan,

förskoleklassen och fritidshemmet, nedan Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.)

2. Se till att lärarna samråder med personal med specialpedagogisk kompetens vid särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling, om lärarna utifrån användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial i förskoleklass, ett nationellt bedömningsstöd i årskurs 1 eller ett nationellt prov i årskurs 3, bedömer att det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i ämnena svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Dokumentation avseende hur många särskilda bedömningar som genomförts under perioden den 12 december 2024 – den 29 april 2025 samt hur samråd skett med specialpedagogisk kompetens ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen.)
3. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs behov av särskilt stöd inleds för varje anmälan om behov av särskilt stöd som görs till rektorn eller den rektorn har delegerat uppgiften att ta emot anmälningar till. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 12 december 2024 – den 29 april 2025 samt vilket datum utredningen har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen.)
4. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan den 29 april 2025 ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många beslut som fattats under perioden den 12 december 2024 – den 29 april 2025 och denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 skollagen.)
5. Se till att det av beslut om åtgärdsprogram framgår uppgift om dagen för beslutet, elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses samt information om när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden den 12 december 2024 – den 29 april 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 9 § skollagen.)
6. Se till att beslut om att en elev ska ges särskilt stöd i form av anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som

görs från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. (3 kap. 9 och 12 §§ skollagen.)

Studiehandledning på modersmålet

7. Se till att de elever som bedömts ha behov av studiehandledning på modersmålet ges sådant stöd. Huvudmannen ska i samband med redovisningen inkomma med en sammanställning över behovet av studiehandledning på modersmålet vid skolenheten. Av sammanställningen ska framgå vilka elever som har behov av studiehandledning på modersmålet, vilka språk som behoven avser och hur elevernas behov av studiehandledning på modersmålet tillgodoses. (5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185].)

Frånvaro

1. Rektorn ska se till att en utredning om en elevs frånvaro inleds om en elev bedöms ha upprepad eller längre frånvaro. Detta gäller inte om en utredning är uppenbart obehövlig. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera de elever som bedöms ha upprepad eller längre frånvaro samt när utredningar har inletts och, i förekommande fall, slutförts för respektive elev under perioden den 12 december 2024 – den 29 april 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (7 kap. 19 a § skollagen.)

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen Region Gotland att senast **den 6 maj 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande kränkande behandling, anmälan till socialnämnden och extra studietid. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Region Gotland inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Region Gotland ska vidta följande åtgärder

Kränkande behandling

1. Se till att alla lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt hur många anmälningar som kommit in under perioden den 12 december 2024 – 29 april 2025. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (6 kap. 10 § skollagen.)

Anmälan till socialnämnden

1. Se till att skolans personal genast anmäler till socialnämnden om de i verksamheten får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § socialtjänstlagen [2001:453] och 29 kap. 13 § skollagen).

Extra studietid

1. Se till att alla elever i årskurs 4–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka och undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Dokumentation och scheman om den extra studietid som skolan anordnar ska bifogas redovisningen av vidtagna åtgärder. (10 kap. 5 a § skollagen.)

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:5640) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har i augusti 2024 inlett en tillsyn av Klinteskolan i Gotlands kommun. Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–9. Skolan har läsåret 2024/2025 cirka 300 elever.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer. Besök på skolenheten har genomförts den 16–18 september 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Skolinspektionen tar i beslutet ställning till om verksamheten uppfyller krav i skolförfattningarna som gäller garantin för tidiga stödinsatser, extra anpassningar och särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, frånvaro, anmälan om kränkande behandling, anmälan till socialnämnden samt extra studietid.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (se aktilaga 18 och 22).

Föreläggande vid vite

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger att de under läsåret 2023/2024 har använt de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklassen, de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 och de nationella proven i årskurs 3. Lärarna beskriver att ett flertal elever har visat indikationer på att de inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 1 eller 3. Lärare uppger att de skickade in resultaten från arbetet med garantin till specialpedagogen men att specialpedagogen inte har varit involverad i arbetet med särskilda bedömningar utifrån resultaten från de nationella

kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden eller de nationella proven. Enligt lärare finns det ingen specialpedagog tillgänglig för lågstadiet.

Representanter för elevhälsan bekräftar att lärarna har skickat in resultaten av arbetet med det nationella kartläggningsmaterialet, bedömningsstödet och de nationella proven till elevhälsoteamet men att de inte deltagit i någon särskild bedömning enligt skollagen. De är för få för att hinna med detta. Även om detta inte görs inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser får elevhälsan indikationer på vilka elever som halkar efter när lärarna på andra sätt tar upp elever på lågstadiet.

I intervju med rektorn framgår att specialpedagogen, som tillträdde sin tjänst i augusti 2023, inte har hunnit ägna sig åt den särskilda bedömningen inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser. De har behov av fler speciallärare eller specialpedagoger för att säkerställa att eleverna får det de har rätt till.

Rättslig reglering

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och i lågstadiet i grundskolan om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för grundskolan, ska det skyndsamt planeras sådant stöd som anges i 5 § (extra anpassningar) eller göras en anmälan till rektorn enligt 7 §. (3 kap. 4 § skollagen.)

Av förarbetena framgår att kravet på att en särskild bedömning ska göras om det finns en indikation på att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås, är ett lägre krav än att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som lägst ska uppnås. Syftet är bl.a. att på så sätt fånga upp de mer svårbedömda eleverna. (Prop. 2017/18:195 s. 46.)

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 4 §. Sådant samråd behöver dock inte genomföras om den ansvarige förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av utredningen framgår att lärarna, då de har fått en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla aktuella kriterier för bedömning av

kunskaper och det är aktuellt med en särskild bedömning av en elevs kunskaper, sänder resultaten från arbetet med nationella kartläggningsmaterial och bedömningsstöd respektive nationella prov till elevhälsan. Under läsåret 2023/2024 har personal med specialpedagogisk kompetens dock inte haft möjlighet att ta emot uppgifterna från lärarna och genomföra ett samråd i enlighet med författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med garantin för tidiga stödinsatser då det inte har gjorts en särskild bedömning av eleverns kunskapsutveckling i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens i de fall det har funnits en indikation på att elever inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 eller 3.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärare uppger att det är många elever som behöver stöd i form av extra anpassningar och att det är svårt att hinna ge alla elever detta. Det kan till exempel gälla behov av igångsättning eller muntliga prov. Digitala hjälpmedel används inte heller i den utsträckning som eleverna behöver då lärarna inte alltid har tillräcklig kunskap kring användningen av dessa. Elevhälsans representanter bekräftar att lärare inte hinner ge stöd i form av extra anpassningar till alla elever som behöver det, särskilt när det gäller att hjälpa eleverna med igångsättning. Men de kan hjälpa lärare med användningen av digitala hjälpmedel.

Rektorn uppger att användandet av digitala hjälpmedel är ett utvecklingsområde på skolan. Elever får extra anpassningar i form av digitala hjälpmedel endast i de fall som läraren är bekväm med att ge detta. Det är ungefär fem elever per klass som har behov av digitala hjälpmedel i form av inläst material.

Anmälan till rektorn och utredning om särskilt stöd

Lärare uppger att skolan behöver bli bättre när det gäller arbetet med särskilt stöd, bland annat avseende hur prioriteringar ska göras när det inte finns tillräckliga resurser. Organisationen kring extra anpassningar och särskilt stöd behöver bli bättre.

Av intervjuerna med lärare, elevhälsans representanter och rektorn framgår att lärarna "droppar en elev" när lärarna bedömer att extra anpassningar inte är tillräckliga och att en elev kan behöva särskilt stöd. Detta görs muntligt på ett möte med elevhälsoteamet. Enligt lärare kan de även "droppa" andra former av oro. Av intervjuer med lärare framgår

vidare följande. Det är en person inom elevhälsan som arbetar hårt med att göra utredningar, det bildas en kö. Lärare på högstadiet nämner ett flertal elever som de "droppat" tidigare terminer, elever som de befärrar inte kommer att få godkända betyg, trots extra anpassningar. I några av dessa fall tror lärarna att en pedagogisk utredning genomförts. De får inte alltid återkoppling kring om en utredning om särskilt stöd inletts. Det finns inte så mycket stöd att få för de elever som trots extra anpassningar inte når godkänt betyg i svenska, om det fanns resurser skulle en speciallärare i svenska till exempel kunna arbeta enskilt med en elev.

Lärare uppger vidare att det finns flera elever som har anmälts för behov av särskilt stöd under förra terminen. Vissa av eleverna som har anmälts under förra terminen har även anmälts under tidigare årskurser. Avseende till exempel elev 24 uppger läraren att eleven är "droppad", eleven har mycket frånvaro och det är oklart om eleven kommer att klara de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Rektorn uppger att elev 24 inte är i behov av särskilt stöd för närvarande och att en frånvaroutredning ska göras. Avseende elev 29 uppger lärare att det är en elev som behöver särskilt stöd, att eleven inte når alla betygskriterier som minst ska uppfyllas och att eleven är anmäld. Enligt rektorns uppfattning är elev 29 "droppad" främst avseende ordningsstörande beteende. Rektorn bekräftar att det inte har startats några utredningar om särskilt stöd för elev 24 och 29.

Vidare framgår av intervju med lärare och rektorn att åtminstone fyra ytterligare elever (elev 61, 65, 70 och 73) har anmälts eller uppmärksamats för eventuellt behov av särskilt stöd under höst- eller vårterminen föregående läsår och att det inte har startats några utredningar om dessa elevers behov av särskilt stöd. Lärare ger därutöver exempel på tre elever (elev 13, 33 och 34), som anmäldes för behov av särskilt stöd under förra läsåret. Elevhälsans representanter bekräftar att dessa tre elever är anmälda och uppger att det inte har startats någon utredning om särskilt stöd avseende eleverna. Gällande en av dessa elever uppger rektorn att det är "på gång" med en utredning om särskilt stöd och för en annan elev att det pågår en extern utredning.

Lärare uppger att ytterligare ett antal elever behöver särskilt stöd och har anmälts, exempelvis elev 42, 56 och 57. Av intervju med elevhälsans representanter framgår följande. Dessa tre elever står i "kön" för att få särskilt stöd och åtgärdsprogram, det har inte startats några utredningar om särskilt stöd för eleverna. Vissa elever har en äldre utredning vilket har lett till externa utredningar. De externa utredningarna kan ta lång tid, för vissa utredningar är kötiden omkring ett år. När de externa utredningarna är klara har skolan fått råd och rekommendationer om hur de ska arbeta med den aktuella eleven.

Lärare uppger även att två ytterligare elever (elev 40 och 41) har "lyfts" inför detta läsår. Eleverna är enligt lärarna kartlagda och får extra anpassningar. Rektorn uppger att dessa elever har utredningar från år 2020 som specialpedagogen reviderar.

I intervju med rektorn framgår följande. Det startas inte alltid en utredning om elevers behov av särskilt stöd när lärare har anmält att eleven riskerar att inte klara de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att eleven fått extra anpassningar. Elevhälsan kan i stället besluta att det ska vidtas andra åtgärder. Många gånger kallar elevhälsan till en elevhälsokonferens och därefter fattas det beslut om att det antingen ska startas en utredning om särskilt stöd eller att eleven främst är i behov av en extern utredning eller andra externa insatser. När det gäller utredningar om särskilt stöd behöver skolan ibland, beroende på skolans resurser, göra en prioritering mellan eleverna. Prioriteringar kan också behöva göras av elever som inte är anmälda, men som uppmärksammas utifrån den scanning som görs av elevers behov av stöd på skolenheten. I de fall som en utredning om särskilt stöd startas görs den av skolans specialpedagog. Men specialpedagogen hinner inte med denna uppgift. Konsekvenserna av detta blir att processen kring varje elev tar längre tid.

Både lärare och elevhälsans representanter beskriver att det är många fler elever på skolan som är i behov av särskilt stöd än de åtta elever som vid tidpunkten för tillsynsbesöket har åtgärdsprogram. Representant för elevhälsan vill även i sammanhanget kring arbetet med stöd lyfta fram att skolan sedan några år tillbaka har många nyanlända elever. Rektorn och elevhälsans representanter uppger vidare att ytterligare åtta åtgärdsprogram "är under upprättande" eller "på gång" och att det har fattats beslut om att dessa åtta elever ska få åtgärdsprogram. Rektorn uppger dock att den personal i elevhälsan, som arbetar med flera utredningar, även har påbörjat utredningarna avseende dessa elevers behov av särskilt stöd. Representanter för elevhälsan uppger att det saknas resurser på skolan för att ge dessa åtta elever särskilt stöd och att ännu fler elever troligen kommer behöva särskilt stöd. Eftersom det saknas resurser är det osäkert när eleverna kommer att kunna ges det särskilda stöd som det beslutas om i åtgärdsprogram. Även rektorn uppger att den största anledningen till att dessa elever inte har fått åtgärdsprogram och särskilt stöd är brist på personal med specialpedagogisk kompetens och i viss mån även tidsbrist.

Beslut om särskilda stödåtgärder

Skolinspektionen har tagit del av de åtta åtgärdsprogram som enligt rektorn är de gällande åtgärdsprogrammen på skolan höstterminen 2024.

I ett par åtgärdsprogram framgår till exempel följande. En elevs schema anpassas så att skoldagen förkortas och skolämnena anpassas bort. En elev arbetar främst med ett fast schema och i kortare arbetspass, eleven arbetar främst med läs- och skrivträning samt matematik. Enligt den utvärdering som gjorts finns förhoppning att utöka undervisningen med fler ämnen.

Lärare uppger att det finns elever vars åtgärdsprogram ska uppdateras där åtgärder har förändrats och att aktuella åtgärder inte framgår av åtgärdsprogrammet. Enligt representant för elevhälsan och rektorn har representant för elevhälsan inte hunnit uppdatera några åtgärdsprogram höstterminen 2024. Av intervju med rektorn framgår att elev 20 har en avslutad utredning om särskilt stöd och att eleven inte ges särskilt stöd, men att det inte har fattats något beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram för eleven. Av åtgärdsprogrammen framgår inte alltid datum för när de är beslutade. Det saknas även i vissa fall uppgift om när åtgärdsprogrammet kommer att följas upp och/eller utvärderas samt vem som är ansvarig för detta.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartlägningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. (3 kap. 5 § skollagen.)

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartlägningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges med utgångspunkt i elevens

utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. (3 kap. 7 § skollagen.)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen.)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen.)

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. (2 kap. 10 § skollagen.)

Huvudmannen ska se till att den personal som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling och att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Varje huvudman inom skolväsendet ska systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen på skolenhetsnivå. Huvudmannen ska även analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen sker på skolenhetsnivå. (4 kap. 3–4 §§ skollagen.)

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. (Lgr22, 2.2 Kunskaper.)

Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för bland annat följande. Att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt den hjälp de behöver. Att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. (Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.)

Skolinspektionens bedömning

Extra anpassningar

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med extra anpassningar. Av utredningen framgår att lärarna arbetar med extra anpassningar, men att de inte alltid hinner ge extra anpassningar, som till exempel muntliga prov, till de elever som är i behov av det. Alla elever som behöver extra anpassningar i form av digitala hjälpmedel får inte det, på grund av att inte alla lärare har tillräcklig kunskap om hur dessa ska användas.

Anmälan till rektorn och utredning om särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att det av utredningen framkommer att skolpersonal anmäler och uppmärksammar elever som de bedömer kan vara i behov av särskilt stöd samt att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att samråd med elevhälsan sker vid utredning om särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns allvarliga brister i skolans arbete med att utreda elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionens utredning visar att skolan inte alltid startar utredningar om elevers behov av särskilt stöd, trots att extra anpassningar har vidtagits och lärare har anmält behov av en sådan utredning till rektorn. Utredningar har inte startats avseende åtminstone ett tiotal elever som har anmälts av lärare för eventuellt behov av särskilt stöd under i vart fall läsåret 2023/2024. Av utredningen framgår vidare att lärare och rektor kan ha olika uppfattningar om orsaken till att en elev har anmälts då detta gjorts enligt skolenhetens arbetsgång att "droppa" en elev. Skolinspektionen konstaterar att skolans rutiner för hur information om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska anmälas till rektorn i detta avseende medför att en utredning av elevens behov av särskilt stöd inte alltid inleds.

Det är enligt skollagen inte frivilligt för rektorn att välja mellan att inleda eller att inte inleda en utredning om särskilt stöd efter att en anmälan om särskilt stöd inkommit. Utredningen kan vara olika omfattande, men

rektorn är alltid skyldig att se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detta gäller även om skolpersonal på annat sätt uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och denna information lämnas till rektorn. En utredning om särskilt stöd syftar till att ge skolan underlag för att förstå vilket stödbehov en elev har och ska ligga till grund för beslut om särskilt stöd. Utredningen ska göras skyndsamt, och när den är klar ska rektorn fatta beslut om åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Detta är viktigt för att skolan skyndsamt ska kunna sätta in adekvata stödåtgärder för eleven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd samt den hjälp de behöver. I detta ligger också att se till att det finns fungerande rutiner för vad som gäller när personal uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att både lärare, representanter för elevhälsan och rektorn bedömer att antalet elever som kan vara i behov av särskilt stöd är betydligt fler än de åtta elever som vid tidpunkten för tillsynsbesöket hade beslut om åtgärdsprogram och att skolan inte har möjlighet att ge alla elever det stöd de är i behov av. Den specialpedagogiska resursen är enligt rektorn inte tillräcklig för att genomföra utredningar för alla elever som behöver det eller för att ge elever det stöd de är i behov av. Rektorn behöver göra prioriteringar bland eleverna och arbetet med elevers behov av särskilt stöd drar ut på tiden.

Mot ovanstående bakgrund bedömer Skolinspektionen att verksamheten inte uppfyller skollagens krav på att rektorn ska se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Bristerna medför att elever inte ges eller riskerar att inte ges det stöd som de behöver och har rätt till. Bristerna försvårar möjligheterna för ett flertal elever att kunna uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Beslut om särskilt stöd

Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogram och beslut om särskilda stödinsatser inte utformas i enlighet med författningarnas krav. I några av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av framgår inte beslutsdatum, det finns även beslut där det inte framgår datum för när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för detta. Ett beslut om anpassad studiegång är en ingripande åtgärd, vilken kräver att det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. I de åtgärdsprogram där det framgår att elevens

skoldagar förkortas och ämnen anpassas bort framgår inte i alla beslut uppgift om vilka avvikelser från timplanen eller de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen, som beslutet innebär.

Skolinspektionen bedömer vidare att det finns brister när det gäller att fatta beslut om åtgärdsprogram. Utredningen visar att utredning om särskilt stöd har avslutats utan att rektorn därefter har fattat beslut om att utarbeta eller att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Vidare framkommer att elevers åtgärdsprogram i vissa fall inte innehåller de åtgärder som är aktuella innevarande läsår då man på skolenheten, som det får förstås, inte hunnit fatta nya beslut om åtgärdsprogram då åtgärder förändrats. Att eleven har ett aktuellt beslut om åtgärdsprogram är viktigt både för att åtgärdsprogrammet ska kunna användas som ett redskap för skolpersonalen i arbetet med att stödja eleven och för att åtgärderna ska kunna följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet är också en skriftlig bekräftelse på att eleven är i behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska sättas in. Även i de fall då en utredning anses visa att eleven inte är i behov av särskilt stöd ska det fattas ett beslut, då om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammet är ett viktigt dokument ur ett rättssäkerhets- och likvärdighetsperspektiv och att beslut om åtgärdsprogram fattas i enlighet med bestämmelserna är även avgörande för att frågan om särskilt stöd ska kunna överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av den skriftliga dokumentationen framgår att skolan har 32 nyanlända elever. Rektorn uppger att de första åren de tog emot nyanlända elever fick skolan studiehandledning på modersmålet för alla elever de ansökte för. Från och med januari är det bara eleverna på högstadiet som beviljas studiehandledning på modersmålet.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att det bara är elever som kommer till högstadiet som har rätt till studiehandledning på modersmålet, i övrigt har de fått ett sparbetning. Rektorn har en lista med de elever som behöver studiehandledning på modersmålet, men som har nekats detta, de fick endast beviljat för elever på högstadiet.

Av intervju med rektorn framgår vidare bland annat följande. De har gjort en prövning av vilka elever som behöver studiehandledning på modersmålet och ansökt om att 28 elever ska få det. Huvudmannen har endast beviljat ansökan vad gäller elever i årskurs 7–9. Till och med årskurs 6 har huvudmannen avslagit ansökan. Avslaget motiverades med

hänvisning till ekonomin och avsaknad av kompetenta och erfarna handledare på alla språk. Rektorn uppger att det här är ett problem.

Av de ansökningshandlingar som rektorn inkommit med framgår att skolan har bedömt att följande elever i låg- och mellanstadiet är i behov av studiehandledning på modersmålet. Elev 7, 8, 74, 75, 10, 11, 14, 15, 31, 76, 30, 77 och 78.

Huvudmannen har uppgett bland annat följande. Rektorn har på grund av problem i det digitala systemet fått ett muntligt besked från handläggare att ansökningarna för elever på låg- och mellanstadiet avslagits. Aktuellt läge är att elever på högstadiet får studiehandledning och att en elev på mellanstadiet får studiehandledning genom den studiehandledare som finns på skolan. Två elever har flyttat från skolan. Tio elever på lågstadiet får inte studiehandledning, en ny ansökan kommer göras för dem.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

En elev som har behov av studiehandledning på modersmålet ska få det. Av utredningen framgår att ett flertal elever inte får studiehandledning på modersmålet trots att de har bedömts vara i behov av detta, vilket är en brist. Bland annat har samtliga elever i lågstadiet som skolan bedömt har detta behov nekats studiehandledning på modersmålet. För den enskilda eleven kan studiehandledning på modersmålet stödja elevens kunskapsutveckling i olika ämnen och hjälpa eleven att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att rektorn bedömer att det under perioden september 2023 – september 2024 var 13 elever som bedömdes ha eller ha haft upprepad eller längre frånvaro. Av rektorns uppgifter i skriftlig dokumentation framgår även att skolenheten har en växande grupp elever med problematisk skolfrånvaro. Enligt

uppgifter från rektorn vidtas det åtgärder avseende frånvarande elever, men skolan har endast genomfört frånvaroutredningar gällande två av dessa elever. Enligt uppgifter från elevhälsans representanter och rektorn är det "på gång" med en frånvaroutredning gällande ytterligare en av eleverna. Två av de 13 eleverna går inte längre kvar på skolan.

Lärare, elevhälsans representanter och rektorn uppger att det finns ytterligare fyra elever som har upprepad eller längre frånvaro. Av intervju med rektorn framgår vidare att det har påbörjats frånvaroutredning gällande en av dessa fyra elever. Rektorn kommer behöva ta hjälp av elevhälsan och biträdande rektorn för att göra frånvaroutredningar framöver.

Av den skriftliga information som rektorn lämnat, och som Skolinspektionen har tagit del av, framgår på frågan om frånvaroutredningar anmäls till huvudmannen, att huvudmannen samlar in uppgift om elever med 50 procent skolfrånvaro eller högre från varje grundskola på Gotland två gånger om året. I dokumentet "Handlingsplan för ökad skolnärvaro", som Skolinspektionen har tagit del av i samband med skolbesöket, framgår att när en frånvaroutredning inleds ska rektor se till att detta snarast anmäls till huvudmannen. Av de två frånvaroutredningar som Skolinspektionen har tagit del av framgår att anmälan till huvudmannen har gjorts.

Rättslig reglering

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt (7 kap. 2 § skollagen).

Om en elev i förskolan eller grundskolan har upprepad eller längre frånvaro från verksamheten ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen. (7 kap. 19 a § skollagen.)

Av förarbetena till skollagen framgår att arbetet med att upptäcka och agera tidigt för att motverka frånvaro hos elever är en av de mest grundläggande åtgärderna som skolan och samhället kan vidta för att fånga upp elever som riskerar att inte nå kunskapskraven och gå miste om den utbildning som de har rätt till (prop. 2017/18:182 s. 56).

I förarbetena anges vidare att rektorn inte ska vara skyldig att göra en utredning om en elevs frånvaro i de fall det är obehövligt, som t.ex. vid redan beviljad ledighet, om en elev vid något enstaka tillfälle är frånvarande p.g.a. sjukdom, eller om rektorn redan har kännedom om att eleven har

återkommande behov av vårdbesök (prop. 2017/18:182 s. 57). Fokus vid utredningen av elevs frånvaro bör enligt förarbetena vara att kartlägga orsakerna till frånvaron och att kartläggningen utgör ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Det anges också att det är av största vikt att resultatet av en utredning av upprepad eller längre frånvaro ska utmynna i sådana åtgärder som behövs för att komma till rätta med elevens frånvaro (prop. 2017/18:182 s. 60). Det förutsätts i förarbetena att frånvaroutredningen och arbetet med frånvaron dokumenteras (prop. 2017/18:182 s. 62).

När det gäller kravet på att snarast anmäla till huvudmannen när en frånvaroutredning inletts anges bland annat följande i förarbetena. Det är svårt att ange en exakt tidsgräns för när detta ska ske, men huvudregeln bör vara att information ska lämnas så fort som möjligt för att huvudmannen ska kunna agera därefter. Det är dock viktigt att betona att detta moment inte är avsett att vara betungande. Det räcker t.ex. med att skicka ett mejl till huvudmannen om att en utredning har inletts. Syftet med regleringen är att huvudmannen ska kunna stödja skolan i arbetet med att tillgodose elevens rätt till utbildning. Att huvudmannen får information om en elevs upprepade eller längre frånvaro kan i vissa fall innebära att adekvata åtgärder kan sättas in tidigare vilket i sin tur kan leda till att en elev inte behöver fastna i ett negativt mönster av frånvaro. (Prop. 2017/18:182 s. 62 f.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda orsakerna till eleverns frånvaro. Även om skolan har genomfört frånvaroutredningar avseende vissa elever visar utredningen att det finns ett flertal elever som skolan har bedömt har upprepad eller längre frånvaro, där skolan inte har genomfört en utredning av orsaker till frånvaron. Det har i dessa fall inte framkommit att en utredning varit obehövlig, men att ytterligare personal behöver genomföra frånvaroutredningar framöver. Syftet med en frånvaroutredning är, utöver att kartlägga orsakerna till frånvaron, att utgöra ett underlag för att sätta in åtgärder som gör att eleven kan bryta ett negativt frånvaromönster. Att frånvaroutredningar inte genomförs kan leda till att åtgärder för att komma tillrätta med frånvaron uteblir och att elevernas rätt till utbildning inte tillgodoses.

Det ankommer på rektorn att avgöra, utifrån omständigheterna i varje enskilt fall, om en elev har en upprepad eller längre frånvaro och i sådant fall ska rektorn se till att en utredning kommer till stånd. Detta gäller oavsett om det rör sig om giltig eller ogiltig frånvaro. Skolinspektionen bedömer sammantaget att verksamheten inte uppfyller skollagens krav avseende utredning om frånvaro. Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga mot bakgrund av att det vid skolan finns ett flertal elever som

skolan bedömer har upprepad eller längre frånvaro utan att utredning har inletts och att bristerna har pågått under en längre tid, åtminstone ett läsår. Därutöver framkommer i utredningen att skolan har ett ökande antal elever med problematisk skolfrånvaro.

I Skolinspektionens utredning har det framkommit olika uppgifter om skolenhetens rutiner gällande vid vilken tidpunkt en anmälan till huvudmannen ska göras med anledning av att en frånvaroutredning har inletts. Skolinspektionen vill med anledning av detta betona att rektorn ska se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen när en utredning om en elevs frånvaro har inletts. Syftet med detta är bland annat att adekvata åtgärder ska kunna sättas in i ett tidigt skede och att huvudmannen genom sin resursfördelning ska kunna ge skolan möjlighet att sätta in de åtgärder som behövs för att öka elevens närvaro. Även om det inte finns någon exakt tidsgräns för när en sådan anmälan till huvudmannen ska göras, framgår av förarbetena att detta ska ske så snart möjligt när en utredning om en elevs upprepade eller längre frånvaro har inletts.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Ett föreläggande får förenas med vite. Ett föreläggande ska förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt (26 kap. 27 § skollagen). Eftersom Region Gotlands verksamhet vid Klinteskolan inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten finns det skäl att förelägga Region Gotland att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionen bedömer att det sammantaget finns allvarliga och omfattande brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen. Flera delar i skolans arbete med stöd genomförs inte i enlighet med författningarnas krav, vilket leder till uppenbara risker för att ett flertal elever inte får det stöd de har rätt till. Att skolan har en fungerande process för att tidigt uppmärksamma och ge stöd till elever som behöver det är centralt för elevernas möjlighet att nå målen för utbildningen. Situationen på skolan då utredningar av elevers stödbehov inte startas och stödprocessen för de enskilda eleverna av olika skäl drar ut på tiden medför vidare att elever riskerar att inte ges det stöd som de behöver och har rätt till. I de fall elever som är i behov av stöd inte får detta försvåras elevernas möjligheter att kunna uppfylla de kriterier för

bedömning eller de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Därutöver finns brister gällande att ett flertal elever som är i behov av studiehjälp på modersmålet inte får detta, vilket är brister som försvårar elevernas lärande och kunskapsutveckling. Vidare finns brister i skolans arbete med att utreda elevers frånvaro. Av utredningen framgår att skolan har ett ökande antal elever med upprepad eller längre frånvaro samtidigt som skolan under det senaste läsåret i stor utsträckning inte genomfört utredningar av orsakerna till att elever är frånvarande. Det är grundläggande att skolan i ett tidigt skede agerar för att motverka frånvaro hos elever eftersom upprepad eller längre frånvaro innebär att elever inte får den utbildning som de har rätt till. Skolenheten brister i förhållande till krav i författningarna som är centrala för elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen. Bristerna har i flera delar förelegat under en längre tid. Det är avgörande för elevernas måluppfyllelse att de får det stöd de har rätt till. Det har inte framkommit något särskilt skäl som gör vitet obehövligt. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Ett vitesbelopp ska enligt 3 § viteslagen (1985:206) fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det föreläggande som är förenat med vitet. Med hänsyn till huvudmannens ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt bedömer Skolinspektionen att vitesbeloppet ska bestämmas till 2 000 000 kronor.

Föreläggande

Kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger bland annat följande när det gäller kränkande behandling. Det förekommer fula ord mellan elever och på högstadiet händer det att så kallade skojbråk går överstyr. Lärarna pratar om hur man ska vara mot varandra och eleverna får bland annat dramatisera olika situationer.

Lärare uppger i intervjuer att kränkningar ska anmälas i skolans digitala system. Flera lärare uppger att anmälningar görs, men att de, särskilt vid verbala kränkningar, inte alltid hinner göra en anmälan. Enligt en lärare anmäls inte alla uppgifter om kränkande behandling till rektorn men till socialpedagogerna. Flera lärare är osäkra på om anmälan i skolans digitala system ska göras av rektorn eller av den som har fått vetskap om händelsen.

Även representanter i elevhälsan beskriver att inte alla kränkningar anmäls till rektorn. All kränkande behandling som personalen får reda på registreras inte i skolans digitala system. Detta beror bland annat på tidsbrist, personalbrist och brist på kommunikation. Skolpersonal och rektorn uppger att situationen när det gäller kränkande behandling är bättre jämfört med förra läsåret, men att det borde vara fler anmälda kränkningar än de elva som hittills har registrerats under 2024. Rektorn uppger att alla kränkningar inte anmäls till rektorn men att skolan reagerar på alla kränkningar.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att anmäla uppgifter om kränkande behandling. Det framgår av utredningen att skolpersonal inte anmäler alla kränkningar. Därutöver framgår att det finns en osäkerhet hos skolpersonalen kring vem det är som ska anmäla uppgifter om kränkande behandling. Enligt skollagen inträder skolpersonalens anmälningsskyldighet så snart personal får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. När uppgifter om kränkande behandling inte anmäls systematiskt medför det att huvudmannen inte kan agera för att säkerställa att en utredning skyndsamt startas och eventuella åtgärder vidtas.

Anmälan till socialnämnden

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare uppger i intervju att rutinen på skolan när det gäller anmälan till socialnämnden om misstanke om att ett barn far illa, så kallade orosanmälningar, är att personal "droppar" eleven. Rektorn uppger i intervju att det har förekommit att personal har lyft sin oro kring en elev utan att skolan har gjort en orosanmälan. Detta beror på att skollagen kan bedöma att personalen har en för låg tröskel för sin oro. Rektorn uppger att nio gånger av tio som personal förmedlar sin oro görs en

orosanmälan. Enligt rektorn vet all personal att de har en personlig skyldighet att göra en orosanmälan.

Rättslig reglering

Bestämmelser om skyldighet att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd finns i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen. (29 kap. 13 § skollagen.)

Anställda hos myndigheter vars verksamhet berör barn och unga är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § socialtjänstlagen).

Av förarbetena framgår bland annat följande gällande anmälningsskyldigheten. Det är inte ovanligt att de som är anmälningsskyldiga gör egna överväganden kring om den kännedom de har om förhållanden som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa för att skydda ett barn är tillräckligt underbyggd. [...] Men det är inte anmälarens utan socialtjänstens sak att utreda och avgöra allvaret i barnets situation. (Prop. 2002/03:53 s. 65.) Även svårbedömda eller obestyrkta uppgifter ska anmälas om de tyder på att ett barn kan behöva stöd eller hjälp från socialtjänsten. Det ankommer därefter på socialtjänsten att utreda ärendet och ta ställning till vilka åtgärder som lämpligen bör vidtas. (Prop. 1996/97:124 s. 106.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det föreligger en brist avseende skyldigheten att genast anmäla till socialnämnden då personal i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Utredningen visar att det vid skolenheten i de flesta fall, men inte alltid, görs en orosanmälan i de fall som personalen känner oro för att ett barn far illa. Av skollagen och socialtjänstlagen följer att skolans anställda är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Det är därefter socialnämnden som ska bedöma vilka insatser som behövs i ett enskilt ärende.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger i intervju att endast eleverna i årskurs 6–9 erbjuds extra studietid, oftast mellan kl. 08.00–09.00. Enligt rektorn kan extra studietid inte läggas på eftermiddagar eftersom många föräldrar inte har möjlighet att hämta och eleverna måste åka med skolbussen. Det är därför svårt för skolan att erbjuda eleverna extra studietid på ett likvärdigt sätt.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden. (10 kap. 5 a § skollagen.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister när det gäller att erbjuda elever extra studietid. Av utredningen framgår bland annat att eleverna i årskurs 4–5 inte erbjuds extra studietid. Enligt skollagen ska erbjudandet om extra studietid omfatta minst två timmar per vecka för samtliga elever i årskurs 4–9. Elevernas deltagande i verksamheten är frivilligt, men det är huvudmannens ansvar att erbjuda eleverna den studietid som de har rätt till antingen under skoldagen eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Region Gotlands verksamhet vid Klinteskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller anmälan om kränkande behandling, anmälan till socialnämnden och extra studietid. Det finns därför skäl att förelägga Region Gotland att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av regionchef Agneta Broberg.

Utredare Luca Nesi har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även enhetschef Fredrika Brickman, utredare Johanna Olsson, jurist Ellen Delby Susic och regionjurist Malin Backéus medverkat.

Hur ni överklagar

Om ni anser att beslutet om föreläggande vid vite är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka det till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm, eller till skolinspektionen@skolinspektionen.se.

Ange följande i överklagandet:

- Namn, personnummer eller organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer.
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets diarienummer.
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Om ni anlitar ett ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress och telefonnummer anges.

Överklagandet ska ha kommit in till Skolinspektion inom tre veckor från den dag ni har fått del av beslutet. Om ni företräder det allmänna, t.ex. en kommun, ska överklagandet istället ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid kommer Skolinspektion att pröva om beslutet ska ändras och sedan skicka överklagandet, handlingarna i det överklagade ärendet och eventuellt nytt beslut till Förvaltningsrätten i Stockholm.